

ETH DIARI

Numerò 38
Dissabte 20 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

UNITAT D'ARAN CLAME CONTRA ETH DESGOVÈRN DE BARRERA

ETH PARTIT DERA OPOSICION, UNITAT D'ARAN, CONVOQUÈC UA RÒDA DE PREMSA ENTÀ OPINAR SUS ES DARRÈRES ACTUACIONS DETH CONSELH GENERAU.

Eth discors dera oposicion mès dinamica deth país ei clar: "Non auem govèrn, perque eth Conselh Generau presidit peth sindic Barrera actue com un gestor, mès tipic d'un conselh comarcau que d'un Govèrn nacionau coma corresponderie ath nòste país". Encara, ath delà d'açò, Unitat d'Aran ei mès contundenta ena veu d'Emili Medan: "Non auem govèrn perque non se cren que son govèrn. Convergència non a projècte de país perque non a conviccion de çò qu'ei e representante Aran".

E aguesta critica, que non ei naua entàs periodistes ne entara opinion publica, en aguesta ròda de premsa pòrte tres nauetats. Era prumèra: "Eth sindic Barrera a ua desconsideracion e un totau mensprètz tàs conselhèrs dera oposicion deth Conselh Generau. Com pòt èster que hèske activitats en estrangèr e non age informat arrés; que non age amassat eth Plen deth Conselh?".

Era vertat ei que non i a plens d'ençà deth mes de noveme, çò qu'a arturat era 'vida parlamentària' d'Aran, en tot entèner eth Conselh Generau, era institucion a on es diuèrses fòrces politiquas deth govèrn e dera oposicion i an representacion, com eth fòrum de debat

politic. "Non i a plens, non utilisen eth Conselh Generau tath debat e eth possible consens".

En aquest moment dera ròda de premsa i auec ua anecdòta qu'èrre er exemple de çò qu'acabaue de denonciar era oposicion. Ua periodista informèc ar alcalde e conselhèr Medan qu'era pròplèu setmana i aurie plenari deth Conselh. Entà estupor de Medan e constatacion des critiques d'Unitat d'Aran, era oposicion acabaue de saber, per vies anormaus, dera existència dera convocatòria d'un futur Plen deth Conselh.

Era dusau nauetat en discors de critica dera oposicion ei era explica dera vedença patrimonialista, lèu de sègrèst partidista des qüestions de lengua e cultura per part deth Govèrn Barrera. Tamb ua critica dirècta entath "fòncionament de gestor d'activitats e *merchandising* culturau" que hè eth Conselh. "Hèn activitats sense cap de planificacion, tamb sectarisme e actuant mès coma ajuntament que coma govèrn nacionau".

Eth tresau punt de critica ei defèner un possible lideratge qu'Aran poderie auer enes Pirenèus. "Mès aué en dia an uns objectius de pòga 'volada' ", comentaue Francés Boya, qu'amassa tamb Joan Riu compartie era taula

dera ròda de premsa. "Aguesta pòga 'volada' mos pòrte a èster ua comarca de tercera, inclús i a comarques catalanes que mos suberpassen en lideratge e competències, atau per exemple, era comarca dera Noguera gestionarà eth traspàs des Centres d'Assistència Primària (CAPs)".

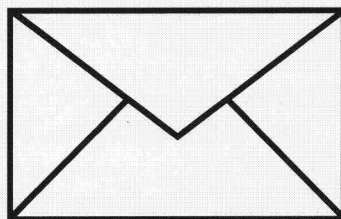
Eth rosari de critiques siguec dur; des de denonciar er 'amiguisme' e era emboisha tà contractar personau en Conselh, enquia dèder que Barrera va entà Estrasborg o potencie activitats culturals entà ludement pròpri. Quan se li a demanat a Medan perqué non parle tamb eth sindic, explique que quan ac a demanat se li a dit qu'èrre dehòra, de caça.

Ei a dèder, un autentic dialòg de shordi entre

eth govèrn e era oposicion. Ua oposicion que se presentèc as mieis de comunicacion tamb ues reivindicacions e denòncies des linhas generaus d'actuacion deth sindic. Mès tanben en tot explicitar era critica puntuau en tèmes com eth torisme, era qüestion audiovisual der aranés o era tan de besonh potenciacion dera Escòla d'Ostalaria de Les.

Tot ei resumit en ua frase: "Barrera hè causes puntuaus coma poderie hèr un poder local quin sigue, sense auer en compde, e ath delà guastant, era etapa de procès constitutiu que viu eth Conselh Generau d'Aran. Procès constituent que vò dèder passar de non auer competències a aué-ne".

CONTUNHARÀ ERA OFICINA DE CORRÈUS EN LES

Apareishèc eth perill reau qu'era Oficina Tecnica de Corrèus e Telegrafs de Les siguesse barrada. Tamb era politica deth Govèrn centrau d'Aznar de rendibilisar toti es servicis qu'aufrís er Estat, e a compdar de s'èrre o no rendibla era oficina de Les, se preveiguec eth sòn futur barrament. Aguestes reduccions estrategiquas, eth govèrn centrau les hè dosificades e de manèra silenciosa entà esvitar era critica sociala.

Mès en Les, eth sòn ajuntament s'a auançat ath tancaament previst e a forçat un compromís tamb eth director generau de Corrèus e Telegrafs, José Ramón Esteruelas, tà mantier en marcha era oficina de Les.

Cau rebrembar qu'aguesta oficina ei ua oficina tecnica basica entath baish Aran e dera quau depenen burèus de corrèus com eth de Bossòst. Tamb un volum de moviment de 80.000 objèctes ar an, era oficina de Les tanben canalise eth moviment postau der aute costat dera termièra.

Der Ajuntament de Les s'a defenut era rendibilitat sociala d'aguest burèu deuant es qu'analisen aquest important equipament collectiu exclusivament deth punt d'enguarda economic.

Cau destacar qu'es locals e era sua despena depenen der Ajuntament. Qu'èrre logic defèner aquest servici public entà esvitar es possibles shordants desplaçaments que per rasons postaus s'aurien de hèr entà Vielha capitau.

BREUS

ESBAUSSAMENT ENA CARRETERA DE SANT JOAN DE TORAN

Delagèr ath ser i auec un esbaussament de pèira e socs ena carretera de Sant Joan de Toran. Açò provoquèc que bona part deth dia d'ager demorèssen pòbles sense lum, era carretera bracadada e es vesins isoladi.

Natacion sincronisada en Vielha

Eth darrèr dijaus se celebrèc en Palai de Gèu de Vielha ua exhibicion de natacion sincronisada hèta per membres deth Club Natacion de Tolosa. Aquest grop ven de hèr un estagi d'entrenament ena Val pendent tota aguesta setmana. Era exhibicion auec diuèrses parts, en tot començar tamb un escauhament en quau profiteren entà hèr ua demostracion des diferenti movements. Ara seguida actuèren dues gojates individuament, interpretant dues cançons. Fin finau, çò de miellhor siguec era actuacion en grop de 8 gojates que dançauen perfectament compassades.

HÈTS E GENT

ES IMATGES DETH DIA

Ei er avion de carga mès ran deth mon, er Airbus Beluga. Er unic en quau an pogut portar eth quadre *Era libertat amiant eth pòble*, d'Eugene Delacroix, de París enquia Tòquio, a on s'exibirà la guens des jornades "Er an de França en Japon".

DOCUMENT

Com recuelhiem ager, es quate partits tamb representacion parlamentària que signèren er acòrd d'Estelha -PNB, EA, EH e IU- aprovèren en Parlament Basc un istoric document sus era violéncia e era governabilitat en País Basc. En tot seguir tamb era linha d'ETH DIARI de publicar es documents sancèrs entà qu'eth lector ne pogue auer ua opinion, en favor o en contra, ara seguida reproduhim aguesta declaracion parlamentària.

Declaracion aprovada eth 18 de hereuèr peth Parlament Basc

Dejà passadi lèu quate mesi dera celebracion des eleccions autonòmiques e cinc dera declaracion de Lizarra-Garazi e der anonci per part d'ETA der arrèst d'armes incondicionau, indefinit e unilateral; observadi e analisadi es passi qu'an hèt es uns e es auti, cau hèr bilanç de çò qu'ei hèt e establir es actituds entara actuacion politica e parlamentària pendent era legislatura.

Era actuau situacion d'Euskal Erria a generat granes expectatiues e illusion ena societat basca. Hè possible auançar ena superacion dera darrèra situacion e permet avalorar espacis de collaboracion entre formacions politiquas, socials e sindicats, a on era nòsta gent vò èster part deth sòn futur.

Un encastrament de convivéncia democratica que, en tot despassar es vielhs esquemes e clichés, permet abilitar esturments democratics entà resòlver es nòstes diferéncias, utissi a trauèrs des quaus era ciutadania basca pòt trobar es camins apropiadi entà plasmar era sua voluntat e capacitat de decision.

Çò que sense cap de dobte arregrais era ciutadania basca ei er esfòrc qu'era gent de diuèrses cultures politiquas, socials e sindicats hèm entà trobar espacis de collaboracion en diuèrsi ambits, espacis que d'ua enguarda escrupolosament democratica permeten alumenar un escenari politic nau entà Euskal Erria.

Deuant d'açò, se hè vedibla era absoluta paralizacion ena sua actuacion politica per part deth govèrn der Estat espanhòu e determinadi sectors politics que contunhen entestardi en mantier era situacion d'afrontament, atau com eth bloquè e manca de voluntat ena recèrca de solucions.

Era oposicion frontau a quinsevolh iniciatiua que gesque dera societat basca e era mantienença de situacions d'illegalitat qu'an estat pro e definitiuament responudes pera societat basca son un exemple d'aguest plaçament contrari entà acarar era situacion en clau politica e democratica.

Ad arrés non se li pòt amagar qu'aguest procès qu'auem emprinciari non se desvoloparà sense trebucs. Ei en aguest contèxte a on cau analisar es episòdis de violéncia de diferent signe qu'encara i a en nòste país.

Ei precisament era nòsta fèrma voluntat de despassar eth conflicte politic era que mos encoratge a contunhar apostant entà bastir un escena-

ri politic e democratic en quau se respecten es drets individuaus e collectius e es decisions dera societat basca.

Qu'ei per açò qu'eth Parlament Basc acòrde:

1. Hèr ua crida entara ciutadania e tàs partits politics entà que, entre toti, se creen es condicions objectiues de besonh qu'amien entà un futur de democràcia e patz entà Euskal Erria e denonciar eth clima de crispacion que se vò installar ena nomentada classe politica e mediatica. Clima totaument oposat ara grana esperança que produsic ena poblacion basca era trèva indefinida d'ETA eth mes de seteme darrèr.

2. Reiterar eth sòn plaçament ath torn dera politica penitenciària, que s'a plasmat enes darrèrs cinc ans enes respectius acòrdi parlamentaris. Eth govèrn espanhòu sap plan ben qu'ua politica penitenciària aplicada sus es principis amassadi enes mentats acòrdi umanisari ua des consequéncias deth conflicte qu'entre toti auem de superar.

3. Senhalar qu'en començament d'un procès tan complicat non i a situacions perfectes. Mès aqueri qu'auem de hèr tèsta, tamb responsabilitat, entad aguesta escadença, en un conflicte de natura politica, apostam entà qu'aguest procès de negociacion e resolucio se hèsque en ues condicions d'abséncia permanenta de totes es expressions de violéncia.

4. Garantir espacis de collaboracion entre formacions politiquas, socials e sindicats, e desvolopar iniciatiues, airines e escenaris entà qu'er assolidament d'ua convivéncia democratica sigue ua realitat tangible entà tota era ciutadania basca, aprofondint entà esvitar quinsevolh actuacion (actituds, accions) e reaccions que vulneren es drets individuaus e collectius, que non se corresponen tamb actituds e metòdes democratics.

5. Prebotjar e assolidar un procès que, en tot despassar eth conflicte politic, place Euskal Erria en un escenari definitiu de democràcia e patz, tamb er objectiu qu'eth patiment que i a ena societat basca despaishe. Eth Parlament inste era societat entà afortir eth compromís de totes es institucions en desvolopament de totes aqueres iniciatiues que siguen de besonh entà bastir un futur de democràcia e patz entà Euskal Erria.

EDITORIAU

Eth darrèr remoquet que cor peth país des meravilhas deth mon foncionariu ei divertit: "Ara eth sindic s'aurà de dedicar ath 'tiro ath pichon' ". Cuelh eth lector era subtilitat? Segur qu'eth lector ac a entenut, mès coma nosati -pòg aberits- mos ac auem agut de hèr explicar entà entenec, per se i auesse quaquarrés que non l'entenesse vos dechifram eth matis dera trufaria. Revirada: "Er aunorable caçaire aurà de disparar a boca de canon entà que non lo shorde mès eth pichon (en catalan *colom*, *colomí*, Colomines... director d'un diari. Enginhós.

Com eth lector pòt observar, ei deth tot besonhós acceptar eth remoquet e encaishar era critica. Ei salutós entà ua cultura democratica auer era sufisenta tiença entara empossada critica e dera 'mala leit' dera ironia, e ei qu'a viatges eth personau se'n moque deth 'mòrt e de qui lo velhe'. Açò a sentit, senon sonque mos atermiam a hèr er enginhós, e atau ath delà i a un trabalh en prigonditat entà bastir positiuament ua imatge, ua activi-

'TIRO ATH PICHON'

tat, un programa o ce que sigue.

Tota aguesta istòria ven pr'amor dera reflexion constanta deth pròpri papèr d'aguest diari ena societat aranesa. En actuau moment istoric d'Aran ei possible hèr periodisme en aguest país? Der un ath dètz, èm dejós de cinc.

Eth prumèr enemic d'ua premsa liura aranesa son es clans deth país. Ei plan vedible qu'açò non ei pas Sicília, ne tanpòc Escòcia. Mès i a un jòc d'interessi e influéncias qu'ac condicionen tot. Des negòcis, era politica, enquias relacions personaus deth dia-a-dia son condicionades pes depenéncias deth clan. Ei clar que pas toti son iguals: i a des deth clan liberat enquith clan dera republica *bananera*.

Pòt suberviuèr un diari senon ei ath servici d'un clan? Qué ei çò que mès preocupe as qu'ac vòlen tot ben estat e tamb possibilitats de controtrlar era situacion? Donques era **informacion**.

E curiosament quauques personas an descurbit er efècte diferent qu'a auir ar

opinion publica aranesa ua informacion escrita des d'un periodic provincial lheidatan, que çò de madeish sigue explicat pera premsa nacionau aranesa, que per rasons obviès tostemp condarà es causes tamb mès detalh. Çò que passe ei qu'eth minim detalh pòt ahiscar es ires deth clan,

deth líder e er assalariat de torn.

Era politica ei a u c i r e t h messatgèr e, en nòste cas, ath delà, era practica ei *abroncar* quinsevolh treballador que sigue implicat tamb eth diari. Hèr de periodista e d'empresari de premsa en Aran qu'ei ua practica de risque. Risque professionau, risque financèr, risque relacionau e, demoram que jamès ne sigue, risque fisic. Aucir eth messatgèr ei facil, *cargà-se* eth diari ei plan aisit... Toti n'ètz segurs que se deman barram, Aran en conjunt non aurà perdut ne ua decima de libertat? Saben es politics çò qu'ei era responsabilitat istorica?

Entà desdramatisar acabaram tamb un remoquet: Saben aqueth que ditz qu'un sindic auet un atac de l'hocaria e un bon dia comencèc a ajudar ara premsa independenta e plurau deth país hèta en aranés. Prumèr les autregèc era denominacion d'*activitat d'interès general*, dempús les placèc en ua linha d'ajuda economica e fin finau les presentèc, hènt-los d'avalador, en un programa de supòrt dera Union Europèa. Era hemna deth sindic, preocupada per aguest 'subte' deth marit, telefonèc ath metge de Barcelona e alavetz eth 'metge' Pujol li diguec que non li passaue arren, simplement qu'auie madurat democraticament e que non auesse pòr d'apegar eth mau as sòns companhs de partit. FIN.

CARTES ATH DIRECTOR

Es 'triperos' de Casau

Eth darrèr dimenge dia 14 campèren en Bar Cuny es 'triperos' de Casau. Aguesti 'triperos' semble èster que son es *amos* des montanhes de Casau; resulte qu'eth pastor qu'auet es oelhes ena montanha eth darrèr an, regalèc un anhèth tà tot eth pòble de Casau entà que podessen hèr ua minjada entre toti. Coma tostemp, apareishen es madeishi tamb eth sòn cap e sonque se conviden entre eri e, ath delà, a gent que non ei deth pòble, e se'n desbremen de didèc as qu'ac aurien de hèr. Non sai ce qué pensar, o non i auie anhèth entà toti o a estat ua badada... Senhors, se vosati vos crompatz un anhèth ben podetz hèr çò que volgatz tamb eth, mès se quaquarrés lo regale entà toti, non ajatz era barra de minjatz-vo'l es de tostem. Bon profit!

F.M.

AGENDA

22,30 ores
Cine/Centre Culturau de Bossòst
¿Conoces a Joe Black?

23 ores
Cine de Vielha
Negociador

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.